

سنة الفجر
عاشوراء
عاشوراء
عاشوراء

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد شاهرود

دانشکده علوم انسانی ، گروه تاریخ

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد « M.A. »

گرایش: تاریخ ایران دوره اسلامی

عنوان :

کارنامه سیاسی نمایندگان شاهرود در مجلس شورای ملی (از آغاز تا سال 32)

استاد راهنما:

دکتر مهري ادریسی

استاد مشاور:

دکتر محمدعلي علیزاده

نگارش:

محسن بوجاری

تابستان 1390

Islamic Azad University

Shahrood Branch

Faculty of Humanity Sciences, Department of History

M.A Thesis on:

History of Iran in Islamic age

Subject:

**Political Report of Shahrood Representatives in
the National Council Assembly (from
beginning to 1953)**

Thesis Adviser:

Dr. Mehri Edrisi

Consulting Advisor:

Dr. Mohammad Ali Alizadeh

By:

Mohsen Boujari

Summer 2011

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد شاهرود

دانشکده علوم انسانی ، گروه تاریخ

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد « M.A. »

عنوان :

کارنامه سیاسی نمایندگان شاهرود در مجلس شورای ملی از آغاز تا سال 32

نگارش:

محسن بوجاری

تابستان 1390

1- دکتر مهري ادریسی

2- دکتر محمدعلي علیزاده

هیأت داوران:

3- دکتر احمد اشرفی

4- دکتر داوود داداشی نژاد

سپاسگزارى:

با حمد و سپاس بدرگاه ایزدمنان ، از همه عزیزانی که با راهنمایی های خویش مرا در انجام این کار یاری و مساعدت نمودند از جمله اساتید محترم آقای دکتر عزیزاده و خانم دکتر ادیسی و دیگر اساتید محترم گروه تاریخ دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود که در طی این دو سال از علم و دانش آنها بهره بردم ، کمال تشکر و قدردانی را دارم .

از دوست و همکار عزیز آقای سید مهدی صداقت بواسطه ی راهنمایی ها و در اختیار گذاشتن منابع و مدارك و اطلاعات با ارزشی که از آنها بهره ها بردم ، آقای اسلام پناه مسئول محترم میراث فرهنگی شهرستان شاهرود ، کارکنان محترم کتابخانه ی دانشگاه آزاد اسلامی شاهرود ، مسئولین و کارکنان محترم کتابخانه ، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی کارکنان محترم کتابخانه ی اسناد ملی و مرکز اسناد انقلاب اسلامی سپاسگزارى می نمایم .

از همسر مهربان و فرزندان عزیزم که در طی این مدت فداکاری نموده و با صبر و حوصله و بردباری خویش مرا در انجام این مهم تشویق و یاری نمودند سپاسگزارم .

تقدیم به :

تمام آزاد مردان و آزاد زنانی که در طول تاریخ در مسیر حق و حقیقت گام برداشته ،
باعزت زندگی کردند و شرافتمندانه جان سپردند و مشعل فروزانی گشتند در مسیر راه
آیندگان بسوی خوبی ها و زیبایی ها .

فهرست مطالب

	عنوان
	صفحه
..... چکیده	1...
..... مقدمه	2...
..... هدف از تحقیق	5
6..... پرسش ها و فرضیه ها	
7..... پیشینه ی تحقیق	
..... روش کار و تحقیق	
8.....	
..... مشکلات پژوهش	
9.....	
فصل اول : انقلاب مشروطه و تأسیس مجلس شورای ملی در ایران	
11..... 1-1 انقلاب مشروطه و علل پیدایش آن در ایران	
12..... 1-1-1 زمینه های فکری انقلاب مشروطه	
12..... 1- الهام از آموزشهای ضد استبدادی و ضد استعماری اسلام	
12..... 2- تأثیر پذیری از اندیشه های قانون گرایی و آزادی خواهی غرب	
13..... 3- تأثیر پذیری از مشروطیت ژاپن و شکست روسیه از این کشور	
13..... 4- تأثیر پذیری از انقلاب روسیه	
14..... 2-1-1 زمینه های اقتصادی انقلاب مشروطه	
14..... الف - عوامل داخلی	
..... 1- مالیات	
.....	14

- 2- فروش حکومت ایلات 15
- ب - عوامل خارجی 15
- 1- سلطه ی اقتصادی بیگانگان بر بازرگانی ایران 15
- 2- اعطای امتیازات به بیگانگان 16
- 3- قرداد گمرکی ایران و روسیه 16
- 4- وام های دریافتی از خارج 17
- 2-1 صدور فرمان تاسیس مجلس شورای ملی توسط مظفرالدین شاه 18

فصل دوم : شاهرود و انقلاب مشروطه

- 1-2 تاریخچه ی اجمالی شاهرود 20
- 1-1-2 موقعیت جغرافیایی 21
- 2-1-2 وجه تسمیه 21
- 3-1-2 سابقه ی تاریخی شاهرود 22
- 4-1-2 شاهرود در دوران اسلامی تا قبل از قاجاریه 23
- 5-1-2 شاهرود در دوره ی قاجار 24
- 6-1-2 علت ترقی شاهرود 27
- 7-1-2 حکام ناصری در شاهرود 29
- 2-2 مشروطیت در شاهرود 31

فصل سوم : بررسی عملکرد نمایندگان شاهرود در مجلس شورای ملی از انقلاب مشروطه تا کودتای 28 مرداد 32

- 1-3 مجلس شورای ملی از مشروطه تا انقراض قاجار 51
- 1-1-3 اولین دوره قانون گذاری مجلس شورای ملی : (14 مهرماه 1285 - 2 تیرماه 1287 ش) 53
- 2-1-3 انتخابات اولین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود 55
- 3-1-3 استبداد صغیر (فترت بین مجلس اول و دوم) 58
- 4-1-3 دومین دوره قانون گذاری مجلس شورای ملی : (24 آبانماه 1288 - 3 دیماه 1290) 60
- 5-1-3 انتخابات دومین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود 63
- 6-1-3 کارنامه نماینده شاهرود در دومین دوره مجلس شورای ملی 65

- 70..... 7-1-3 فترت بين مجلس دوم و سوم
- 71..... 8-1-3 سومين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي : (14 آذرماه 1293 - 21 آبان ماه 1294)
- 73..... 9-1-3 انتخابات سومين دوره مجلس شوراي ملي در شاهرود
- 75..... 10-1-3 کارنامه نماينده شاهرود در سومين دوره مجلس شوراي ملي
- 78..... 11-1-3 فترت بين مجلس سوم و چهارم
- 79..... 12-1-3 چهارمين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي (1 تيرماه 1300-30 خرداد ماه 1302)
- 81..... 13-1-3 انتخابات چهارمين دوره مجلس شوراي ملي در شاهرود
- 83..... 14-1-3 کارنامه نماينده شاهرود در چهارمين دوره مجلس شوراي ملي
- 87..... 15-1-3 پنجمين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي (22 بهمن 1302 - 22 بهمن 1304)
- 90..... 16-1-3 انتخابات پنجمين دوره مجلس شوراي ملي در شاهرود
- 92..... 17-1-3 کارنامه نماينده شاهرود در پنجمين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي
- 100..... 2-3 مجلس شوراي ملي در دوره ي پهلوي اول
- 103..... 1-2-3 ششمين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي (19 تيرماه 1350 - 22 مرداد ماه 1307 ش)
- 105..... 2-2-3 انتخابات ششمين دوره مجلس شوراي ملي در شاهرود
- 107..... 3-2-3 کارنامه نماينده شاهرود در ششمين دوره مجلس شوراي ملي
- 108..... 4-2-3 هفتمين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي (14 مهرماه 1307-14 آبان ماه 1309)
- 110..... 5-2-3 انتخابات هفتمين دوره مجلس شوراي ملي در شاهرود
- 111..... 6-2-3 کارنامه نماينده شاهرود در هفتمين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي
- 112..... 7-2-3 هشتمين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي (24 آذرماه 1309-24 ديماه 1311)
- 114..... 8-2-3 انتخابات هشتمين دوره مجلس شوراي ملي در شاهرود
- 116..... 9-2-3 کارنامه نماينده شاهرود در هشتمين دوره مجلس شوراي ملي
- 118..... 10-2-3 نهمين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي (24 اسفندماه 1311-24 فروردين ماه 1314)
- 120..... 11-2-3 انتخابات نهمين دوره مجلس شوراي ملي در شاهرود
- 121..... 12-2-3 کارنامه نماينده شاهرود در نهمين دوره مجلس شوراي ملي
- 123..... 13-2-3 دهمين دوره قانون گذاري مجلس شوراي ملي (15 خرداد ماه 1314-22 خردادماه 1316)

- 126.....14-2-3 انتخابات دهمین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود
- 127.....15-2-3 کارنامه نماینده شاهرود در دهمین دوره مجلس شورای ملی
- 128.....16-2-3 یازدهمین دوره قانون گذاری مجلس شورای ملی (20 شهریور 1316-27 شهریور 1318)
- 130.....17-2-3 انتخابات یازدهمین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود
- 132.....18-2-3 کارنامه نماینده شاهرود در یازدهمین دوره مجلس شورای ملی
- 133.....19-2-3 دوازدهمین دوره قانون گذاری مجلس شورای اسلامی (3 آبان 1318 – 9 آبان 1320)
- 136.....20-2-3 انتخابات دوازدهمین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود
- 137.....21-2-3 کارنامه نماینده شاهرود در دوازدهمین دوره مجلس شورای ملی
- 139.....3-3 مجلس شورای ملی در دوران محمد رضا شاه پهلوی
- 141.....1-3-3 سیزدهمین دوره قانون گذاری مجلس شورای ملی (22 آبان 1320 - 1 آذر 1322)
- 143.....2-3-3 انتخابات سیزدهمین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود
- 144.....3-3-3 کارنامه نماینده شاهرود در سیزدهمین دوره مجلس شورای ملی
- 148.....4-3-3 چهاردهمین دوره قانون گذاری مجلس شورای ملی (6 اسفند 1322 – 21 اسفند 1324)
- 151.....5-3-3 انتخابات چهاردهمین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود
- 157.....6-3-3 کارنامه نماینده ی شاهرود در چهاردهمین دوره مجلس شورای ملی
- 159.....7-3-3 پانزدهمین دوره قانون گذاری مجلس شورای ملی (25 تیر ماه 1326 – 6 مرداد ماه 1328)
- 162.....8-3-3 انتخابات پانزدهمین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود
- 164.....9-3-3 کارنامه نماینده ی شاهرود در پانزدهمین دوره ی مجلس شورای ملی
- 184.....10-3-3 شانزدهمین دوره ی قانون گذاری مجلس شورای ملی (20 بهمن 1328 - 29 بهمن 1330)
- 187.....11-3-3 انتخابات شانزدهمین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود
- 189.....12-3-3 کارنامه نماینده شاهرود در شانزدهمین دوره مجلس شورای ملی
- 205.....13-3-3 هفدهمین دوره ی قانون گذاری مجلس شورای ملی (17 اردیبهشت 1331 - 28 آبان 1332)
- 209.....14-3-3 انتخابات هفدهمین دوره مجلس شورای ملی در شاهرود
- 211.....15-3-3 کارنامه نماینده شاهرود در هفدهمین دوره مجلس شورای ملی
- 233.....آغاز و انجام مجلس هفدهم از منظر شاهرود مبارز

نتیجه	
گيري	236.....
پیوست	
ها	238.....
فهرست	
منابع	286.....
فهرست	
مأخذ	288.....
چکیده	
انگلیسی	292.....

فهرست پیوست ها

عنوان	صفحه	پ 1 - تصویر مظفرالدین شاه
قاجار	239.....	
پ 2 - تصویر متن فرمان مشروطیت	240.....	
پ 3 - تصویر عدل مظفر	241.....	
پ 4 - تصویر مکتوب ادوار مجلس شورایی ملی درگذر زمان (از دوره اول تا دوازدهم)	242.....	
پ 5 - تصویر مکتوب ادوار مجلس شورایی ملی درگذر زمان (از دوره سیزدهم تا بیست و چهارم)	243.....	
پ 6 - تصویر محمد علی شاه و احمد شاه ولیاخوف روسی و تعدادی از رجال دربار قاجار در باغ شاه	244.....	
پ 7 - تصویر ساختمان مجلس شورایی ملی	245.....	
پ 8 - تصویر مکتوب خواجه رشیدالدین همدانی حاکی از قدمت تاریخی شاهرود	246.....	
پ 9 - تصویر نماینده شاهرود در مجلس اول شورایی ملی	247.....	

- پ 10 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس دوم شورای ملی 248.
- پ 11 - تصویر نماینده شاهرود در مجلس سوم و چهارم شورای ملی 249.
- پ 12 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس سوم شورای ملی 250.
- پ 13 - تصویر بیانیه جمعی از نمایندگان مجلس بر علیه کابینه سیاه سید ضیاءالدین طباطبایی 251.
- پ 14 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس چهارم شورای ملی 252.
- پ 15 - تصویر امیر اعظم حکمران شاهرود ، دامغان و سمنان 253.
- پ 16 - تصویر نامه به حاکم وقت شاهرود و تاکید بر انتخاب شدن دکتر حسین قلی خان به عنوان نماینده 254.
- پ 17 - تصویر نامه به رئیس تیپ شمال مبنی بر مساعدت به حاکم شاهرود جهت اجرای فرمان فوق 255.
- پ 18 - تصویر نامه ای دیگر به حاکم وقت شاهرود و تاکید بر انتخاب شدن دکتر حسین قلی خان 256.
- پ 19 - تصویر پاسخ حاکم وقت شاهرود و اظهار ناتوانی از انجام دستور العمل فوق 257.
- پ 20 - تصویر نماینده شاهرود در مجلس پنجم شورای ملی 258.
- پ 21 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس پنجم شورای ملی 259.
- پ 22 - تصویر نماینده شاهرود در مجلس ششم و هفتم شورای ملی 260.
- پ 23 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس ششم شورای ملی 261.
- پ 24 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس هفتم شورای ملی 262.
- پ 25 - تصویر نامه به امیر لشکر شرق مبنی بر تلاش جهت انتخاب شدن افراد مورد نظر رضاخان 263.
- پ 26 - تصویر نماینده شاهرود در مجلس هشتم و نهم 264.
- پ 27 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس هشتم شورای ملی 265.
- پ 28 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس نهم شورای ملی 266.
- پ 29 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس دهم شورای ملی 267.
- پ 30 - تصویر نماینده شاهرود در مجلس یازدهم ، دوازدهم و سیزدهم مجلس شورای ملی 268.
- پ 31 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس یازدهم شورای ملی 269.
- پ 32 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس دوازدهم شورای ملی 270.
- پ 33 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس سیزدهم شورای ملی 271.
- پ 34 - تصویر نماینده شاهرود در مجلس چهاردهم شورای ملی 272.

- پ 35 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس چهاردهم شورای ملی 273.
- پ 36 - تصویر نماینده شاهرود در مجلس پانزدهم و شانزدهم مجلس شورای ملی 274.
- پ 37 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس پانزدهم شورای ملی 275.
- پ 38 - تصویر گزارش تشکیل جلسه حزب دمکرات شاهرود به وزارت کشور 276.
- پ 39 - تصویر بقیه گزارش تشکیل جلسه حزب دمکرات شاهرود به وزارت کشور 277.
- پ 40 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس شانزدهم شورای ملی 278.
- پ 41 - تصویر نماینده شاهرود در مجلس هفدهم شورای ملی 279.
- پ 42 - تصویر اعتبارنامه نماینده شاهرود در مجلس هفدهم شورای ملی 280.
- پ 43 - تصویر روزنامه شاهرود مبارز (سال اول شماره 21) 281.
- پ 44 - تصویر روزنامه شاهرود مبارز (سال دوم شماره 18) 282.
- پ 45 - تصویر روزنامه شاهرود مبارز (سال دوم شماره 24) 283.
- پ 46 - تصویر روزنامه شاهرود مبارز (سال دوم شماره 26) 284.
- پ 47 - تصویر روزنامه شاهرود مبارز (سال دوم شماره 44) 285.

چکیده:

آنچه مسلم است اینکه مجلس و مجلسیان در شکل‌گیری تاریخ معاصر ایران نقش تعیین‌کننده‌ای داشته‌اند. لذا محققان و پژوهشگران در آثار خود به این مهم توجه و عنایت خاصی داشته و از زوایای مختلف سیر تحولات مجلس شورای ملی و عملکرد آنرا مورد مطالعه و بررسی قرار داده‌اند تا چراغ راهی باشند برای آیندگان. این پژوهش نیز در راستای همین انگیزه و هدف انجام گرفته است. پس از سالها حاکمیت استبداد بر این کشور مردم این دیار به پا خاستند و از جان و مال خود گذشتند و نهضتی را برپا نمودند که انقلاب مشروطه نام گرفت. مردم خواستار حاکمیت قانون شدند. استبداد تسلیم شد و مجلس شورای ملی تاسیس گردید. مردم نمایندگان خود را به مجلس فرستادند تا قانون وضع کنند و همه ملزم به اجرای آن باشند. باشد که کشور به سوی رشد و تعالی قدم بردارد.

در این میان مردم شهرستان شاهرود نیز از اولین دوره‌ی مجلس شورای ملی نماینده‌ای در مجلس داشته‌اند و تعدادی از آنها چندین دوره‌ی متوالی نماینده بوده‌اند. برخی از آنها در صحن مجلس و جریان‌های سیاسی و اجتماعی کشور فعال بوده و معروفیتی پیدا کرده‌اند و برخی از آنها معروفیتی نداشته و در منابع و اسناد موجود به ندرت از آنها یاد شده است. آنچه که این پژوهش عهده‌دار آن است، ارزیابی عملکرد نمایندگان مردم این شهرستان در مجلس شورای ملی از اولین دوره قانون‌گذاری تا دوره هفدهم می‌باشد.

نگارنده سعی کرده است با مراجعه به منابع کتابخانه‌ای و مراکز اسنادی، اطلاعات لازم را جمع‌آوری و پس از جرح و تعدیل آنها، فرضیه‌های خویش را ارزیابی نموده و یافته‌های تحقیق را پس از تجزیه و تحلیل و جمع‌بندی نهایی ارائه نماید.

کلیدواژه: استبداد، مردم، انقلاب، مشروطه، قانون، مجلس شورای ملی، نمایندگان، شاهرود

مقدمه:

از عمر نظام پارلمانی و تاسیس مجلس قانون گذاری در کشور ما که به دنبال انقلاب مشروطه انجام گرفت بیش از يك قرن مي گذرد و در همین مدت نه چندان طولانی این نهاد مردمی فراز و نشیب های زیادی را پشت سر گذاشته و صحنه هایی بس تلخ و شیرین را به خود دیده است ؛ از قبیل به توپ بسته شدن مجلس ، چندین مورد انحلال و تعطیلی آن ، صحنه هایی از اختلاف و دعوا بین نمایندگان ، و چالش هایی که بین مجلس و دولت بوجود آمده است. در کنار آن سعی و تلاش و دقت نظر ها و دلسوزی های برخی نمایندگان در طرح لوایح و تصویب قوانینی که از استقلال و شرف و عزت و اقتدار این مرز و بوم صیانت نموده است و بر عکس گاهی اوقات همین مجلس و نمایندگان کارنامه ای جز ننگ و خفت برای خود و مردم این دیار نداشته اند .

اگر قرار باشد عملکرد مجلس و نمایندگان آن مورد ارزیابی قرار گیرد و در این باره قضاوتی آگاهانه و منصفانه داشته باشیم لازم است حداقل به دو نکته مهم توجه و آنها را ملاک ارزیابی خویش قرار دهیم.

ابتدا باید به این مهم پردازیم که در بین قوای حکومتی مجلس چه جایگاهی داشته و نمایندگان آن چه وظیفه یا وظایفی را عهده دار هستند؟

ثانیاً بایستی عوامل و شرایطی که می تواند بر عملکرد مجلس و نمایندگان تاثیرگذار باشد را مورد بررسی قرار دهیم . به عبارت دیگر بستر مناسبی لازم است تا مجلس در جایگاه واقعی خود قرار گیرد و نمایندگان نیز بتوانند در آن به شایستگی ایفای نقش نمایند ؛ بنابراین باید دید آیا در دوره های مختلف این بستر برای مجلس و نمایندگان فراهم بوده است یا خیر ؟

در بیان جایگاه مجلس این نکته مسلم است که در تمام جوامع نهاد قانون گذاری جایگاهی ویژه داشته و مجلس و نمایندگان در رشد و توسعه همه جانبه کشور نقش تعیین کننده ای داشته و دارند. به همین خاطر است که بزرگان مجلس را در راس امور دانسته و آن را مرکز همه قدرتها و قانون ها برشمرده اند.

از طرف دیگر دو وظیفه مهم و اصلی نمایندگان عبارت است از « قانون گذاری» و دیگری « نظارت بر اجرای صحیح و دقیق قانون توسط دولت یا قوه ی مجریه».

البته بر اساس يك عرف رایج رسیدگی به امور حوزه ی نمایندگی و اقدام جهت عمران و آبادانی آن نیز انتظار و توقعی است که مردم از نمایندگان خود در مجلس داشته و دارند ولیکن عده ای بر این باورند که انجام این امر بر عهده ی عوامل اجرایی کشور بوده و انتظارات اینچنینی مردم از نمایندگان در طول تاریخ قانون گذاری آسیب های جدی به جایگاه مجلس و کارایی آن وارد نموده و باعث بده بستن های سیاسی بین دولتیان و مجلسیان شده است . به هر حال در ارزیابی عملکرد نمایندگان مجلس به این نکته نیز پرداخته می شود و حتی مردم در این گونه موارد بین نمایندگان خود و نمایندگان دیگر حوزه ها مقایسه کرده و بر این اساس میزان رضایتمندی یا عدم رضایت خود را از نماینده ی خویش ابراز می دارند.

درخصوص بررسی عوامل و شرایط موثر بر عملکرد و کارایی مجلس و نمایندگان نیز لازم است واکاوی شود در چگونگی پیدایش و تاسیس مجلس شورای ملی، فضای سیاسی حاکم بر کشور و مجلس در دوره های مختلف قانون گذاری ، شیوه ی برگزاری انتخابات ، میزان آگاهی و رشد سیاسی مردم ، اهتمام آنها برای شرکت در تعیین سرنوشت خویش، و دقت و توجه آنها برای انتخاب نمایندگان شایسته و مناسب . بنابراین شایسته است تاریخچه ای از انقلاب مشروطه و چگونگی شکل گیری آن در ایران بازبینی شود و دیگر عوامل تاثیر گذار نیز مورد بررسی قرار گیرد.

از آنجایی که موضوع این پژوهش ارزیابی عملکرد سیاسی نمایندگان شهرستان شاهرود در مجلس شورای ملی (از آغاز تا سال 1332 هـ . ش) می باشد لذا به تاریخچه ی اجمالی این شهر و همچنین نقشی که مردم این دیار در انقلاب مشروطه و حوادث مربوط به آن داشته اند نیز اشاره ای شده است و در ادامه ضمن بررسی مجالس دوره های یکم تا هفدهم ، نمایندگان مردم شاهرود نیز در این مدت معرفی و عملکرد آنان نیز در حد امکان و تا جایی که دسترسی به اسناد و مدارک بوده است مورد ارزیابی قرار گرفته و در پایان نیز نتیجه ای که از این پژوهش حاصل شده است را تقدیم خوانندگان نموده و قضاوت نهایی را بر عهده آنان می گذاریم.

لازم به ذکر است از آنجایی که این پژوهش اولین قدم در نوع خود می باشد مسلماً نقص و کاستی های فراوانی خواهد داشت. لذا از خوانندگان و پژوهشگران تاریخ معاصر ایران از این بابت پوزش خواسته و امید است این اثر نقطه شروعی باشد برای پژوهش و تحقیق در موضوع مورد نظر و توانسته باشد افق های جدیدی را در این عرصه به روی پژوهشگران جوان باز نماید و آن عزیزان بتوانند در آثار خود این نقیصه را تکمیل نمایند .

هدف از تحقيق :

- ۱ - بررسي چگونگي تأسيس مجلس شوراي ملي در ايران .
- ۲ - معرفي اجمالي شهرستان شاهرود و بررسي نقش مردم اين ديار در انقلاب مشروطه .
- ۳ - معرفي نمايندگان شهرستان شاهرود در مجلس شوراي ملي از آغاز تا سال 1332 هـ ش .
- ۴ - بررسي عملکرد نمايندگان فوق الذكر در دوران نمايندگي و بيان نقش آنها در تحولات سياسي واجتماعي عصر خويش .
- ۵ - بررسي ميزان وابستگي نمايندگان فوق الذكر به جريان هاي سياسي کشور و دول خارجي .

پرسش ها و فرضیه ها :

پرسش هایی که در ابتدا برای نگارنده مطرح بوده است عبارتند از :

- ۱ - چه عاملی باعث تأسیس مجلس شورای ملی در ایران شد. ؟
- ۲ - آیا مردم شاهرود در انقلاب مشروطه نقش داشته اند؟ و کیفیت آن چگونه بوده است ؟
- ۳ - آیا مردم شاهرود نماینده ای در مجلس شورای ملی داشته اند؟ و در فاصله تأسیس مجلس تا سال 32 چند نماینده از این شهر به مجلس راه یافته است ؟
- ۴ - عملکرد نمایندگان فوق الذکر در دوره های مذکور چگونه بوده است ؟

در پاسخ به سوالات فوق فرضیه های زیر قابل تصور است :

- ۱ - استبدادحاکم برکشور و عدم حاکمیت قانون باعث بی عدالتی ، نا امنی، فقر اقتصادی و فرهنگی و در نتیجه عقب ماندگی جامعه ایرانی شده و زمینه را برای تسلط بیگانگان فراهم نموده بود. لذا مردم دست به قیام زده و خواستار تشکیل مجلس شورای ملی شدند تا در سایه حاکمیت قانون ، جامعه پیشرفت نماید و دست تسلط اجانب از کشور کوتاه شود .
- ۲ - از آنجایی که مردم شهرستان شاهرود از دیرباز مردمی مذهبی بوده اند و این شهر روحانیون عالم و متقی و روشنفکر و آزاده ای داشته که مردم به آنها علاقه مند بوده و کلام آنها نافذ بوده است بنا براین می توان حدس زد که مردم این دیار نیز در تحولات سیاسی و اجتماعی زمان خود از جمله انقلاب مشروطه نقش فعالی داشته باشند .
- ۳ - با توجه به موقعیت شهر شاهرود و مردمان آن در بین ایالات و شهرهای دیگر منطقه گمان می رود که از اولین دوره ی مجلس شورای ملی مردم این شهر نیز نماینده ای در مجلس داشته و تعداد آنها در فاصله زمانی مورد نظر می بایست از ده نفر بیشتر باشد .
- ۴ - بجز عده ی کمی از نمایندگان فوق الذکر که تا حدود زیادی نماینده ی واقعی مردم بوده و انتظار عملکرد نسبتاً خوبی از آنها می رود گمان می رود عمده ی آنها بعد از انقراض سلسله ی قاجار وابستگی سیاسی به حاکمیت پهلوی داشته و مجری اوامر نظام حاکم بوده اند .

پیشینه ی تحقیق :

در رابطه با موضوع مورد نظر تاکنون کار مستقلی صورت نگرفته است و تنها در چند کتاب نام نمایندگان شهرستان های مختلف از جمله شهرستان شاهرود در مجلس شورای ملی در 24 دوره قانون گذاری ذکر شده و در برخی موارد نیز معرفی بسیار مختصری از آنها صورت پذیرفته است .

در چند کتاب دیگر نیز که به شرح حال رجال و مشاهیر عصر قاجار و تاریخ معاصر پرداخته شده است معرفی اجمالی از نمایندگان مذکور بعمل آمده است .

همچنین در صورت جلسات مجلس شورای ملی که توسط کتابخانه ، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی منتشر شده است نیز سخنان ، نظرات و پیشنهادات نمایندگان مذکور درج شده است و در برخی مراکز اسنادی و آرشیوی نیز اسناد و مدارکی در این زمینه بصورت پراکنده وجود دارد .

پرواضح است که استفاده از منابع مذکور جهت ارائه ی يك پژوهش مستقل با عنوان فوق ، نیازمند نسخه برداری ، جرح و تعدیل ، تجزیه و تحلیل ، جمع بندی نهایی و تنظیم و تدوین می باشد . بنابراین پژوهش حاضر کاری تازه و بدیع است و ضمن اینکه اطلاعات تازه و قابل توجهی در اختیار مشتاقان قرار می دهد ، می تواند راه را برای پژوهشگران جوانی که قصد دارند در این عرصه گام بردارند هموار نماید .

روش کار و تحقیق :

در انجام پژوهش حاضر با توجه به اصولی که در روش تحقیق و پژوهش علمی در علوم انسانی و تاریخ معمول است مراحل ذیل طی شده است :

۱ - انتخاب موضوع : این مرحله با پیشنهاد و راهنمایی اساتید محترم انجام گرفته است . تازگی و نو بودن موضوع و مرتبط بودن آن با تاریخ محلی شهرستان شاهرود باتوجه به اینکه موطن نگارنده است بیشترین تأثیر را در این انتخاب داشته است .

۲ - نسخه برداری از روی منابع کتابخانه ای و مراکز اسنادی : در این مرحله با مراجعه به چندین کتابخانه از جمله کتابخانه دانشگاه آزاد اسلامی شاهرود ، کتابخانه عمومی شاهرود ، کتابخانه ، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی ، کتابخانه اسناد ملی و کتابخانه مرکز اسناد انقاب اسلامی و مراجعه به سایت مجلس شورای اسلامی ، از روی منابع و اسناد موجود نسخه برداری انجام گرفته است .

۳ - تجزیه و تحلیل و تدوین : در این مرحله ابتدا با جرح و تعدیل اطلاعات کسب شده ، فرضیه ها مورد ارزیابی قرار گرفته و نتایج حاصله پس از تجزیه و تحلیل و جمع بندی نهایی ، تنظیم و تدوین گشته است .

مشکلات پژوهش :